

Alan Mur • Stiven Biset • Džon Totlben

STVORENJE IZ MOČVARE

SWAMP THING

KNJIGA 3

DARUOOD

STVORENJE IZ MOČVARE

Knjiga 3

Tekst:

Alan Mur i Len Vin

Crtež:

**Stiven Biset, Ron Rendal, Sten Voh,
Šon Makmanus, Rik Vič i Berni Rajtson**

Tuš:

**Džon Totlben, Šon Makmanus, Ron Rendal,
Alfredo Alkala i Berni Rajtson**

Ilustracija na naslovnici:

Stiven Biset i Džon Totlben

Naslov originala:

Saga of the Swamp Thing

Copyright:

Originally published by DC Comics in the U.S. in single magazine form in
SAGA OF THE SWAMP THING 32-43.

Original U.S. Editors: Len Wein and Karen Berger

Copyright © 1985, 2015 DC Comics. All Rights Reserved.

Introduction Copyright © 1990 DC Comics. All Rights Reserved.

All characters, their distinctive likenesses and related elements featured in
this publication are trademarks of DC Comics. The stories, characters and
incidents featured in this publication are entirely fictional.

VERTIGO is a trademark of DC Comics

Published by Darkwood under License from DC Comics. Any inquiries
should be addressed to DC Comics c/o Darkwood.

Izdavač

Darkwood d.o.o., Beograd

e-mail: info@darkwood.co.rs

www.darkwood.co.rs

011/2622-867

064/6465-755

Glavni urednik:

Slobodan Jović

Prevod:

Mirko Jakovljević

Lektura:

Agencija Mahačma

Dizajn:

Ivica Stevanović@Pero i miš

Prelom i priprema za štampu:

Dejan Đoković@Pero i miš

Retuši:

Nenad Marinković

Saradnik:

Sara Bujak

Urednik:

Vladimir Tadić

Štampa i povez:

Rotografika, Subotica

CIP - katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISBN 978-86-6163-313-3

COBISS.SR-ID 217211660

SADRŽAJ

Sve priče je napisao Alan Mur, unutrašnjost i korice nacrtao je Stiven Biset, istuširao Džon Totlben, a obojila Tatjana Vud, osim onih gde je drugačije naznačeno.

ŠETNJA KROZ MOČVARU	4
PREDGOVOR DŽEJMIJA DELANA	9
POG	11
CRTEŽ I TUŠ: ŠON MAKMANUS; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #32, januar 1985.	
NAPUŠTENE KUĆE	37
CRTEŽ I TUŠ: RON RENDAL; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #33, februar 1985.	
STRANE 45 – 52	
TEKST: LENVIN; CRTEŽ I TUŠ: BERNI RAJTSON; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>The house of secrets</i> #92, jul 1971.	
POSVEĆENJE PROLEĆA	59
ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #34, mart 1985.	
NUKLEARKOVE NOVINE, 1 DEO	83
ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #35, april 1985.	
NUKLEARKOVE NOVINE, 2 DEO	107
ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #36, maj 1985.	
OBRASCI RASTA	131
CRTEŽ: RIK VIČ; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #37, jun 1985.	
TIHA VODA	157
CRTEŽ: STEN VOH; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #38, jul 1985.	
RIBOLOVAČKA PRIČA	181
ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #39, avgust 1985.	
KLETVA	207
ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #40, septembar 1985.	
JUŽNJAČKA PROMENA	233
TUŠ: ALFREDO ALKALA; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #41, oktobar 1985.	
ČUDNOVATA VOĆKA	257
TUŠ: DŽON TOTLBEN I RON RENDAL; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #42, novembar 1985.	
OPALO VOĆE	283
CRTEŽ: STEN VOH; TUŠ: RON RENDAL; ORIGINALNO OBJAVLJENO U: <i>Saga of the Swamp Thing</i> #43, decembar 1985.	
BIOGRAFIJE	307

ŠETNJA KROZ MOČVARU

Prva priča u ovoj knjizi *Stvorenja iz Močvare, Pog*, slomiće vam srce. Pokušaj nevinih bića da u jednom univerzumu nemerljivo mračnijem i ciničnijem od onoga na koji su navikli nađu sebi dom dirljiv je i veoma prikladan uvod za treću knjigu o Stvorenju, svojevrsnu šetnju kroz močvarne predele tokom koje scenarista Alan Mur istražuje granice horor žanra i stripova uopšte.

Vratićemo se na *Poga*. Podsetimo se prvo onoga što nas je dovelo. Naime, u prethodnoj knjizi scenarističke uzde serijala preuzeo je već spomenuti Alan Mur, scenarista iz Northempton, i rešio je da nadgradi priču o Aleku Holandu, naučniku koga je podmetnuta eksplozija u laboratoriji pretvorila u nakaradnu imitaciju ljudskog bića prekrivenu blatom, korenjem i biljkama, osuđenog da luta kroz svet u jalovim pokušajima da se vrati u čovečji oblik. Ta narativna formula pružila je nekoliko upečatljivih priča na početku serijala, ali je izgledalo da se s vremenom istrošila. Naime, jasno je da Holand nikad neće ponovo postati čovek i „slučajni” susreti s drugim čudovištima koja su u manjoj ili većoj meri odraz njega samog od početka su delovali nategnuto – koji uopšte razlog može postojati da se jedno čudovište sukobljava isključivo s drugim čudovištima? Mur je u svojoj kultnoj epizodi *Čas anatomije* rešio da

tu ideju, kao i samo Stvorenje iz Močvare, razdvoji na osnovne sastojke i ponovo ih sastavi – ali ne na isti način. Saznali smo da Stvorenje nije Alek Holand, da nikad nije ni bio Alek Holand, već entitet nastao kad su biljke upile Holandovu svesnost. Stvorenje je sve vreme pogrešno verovalo kako će moći da se vrati u ljudsko obličje, ali sad zna da je to nemoguće, jer nikad nije ni bilo čovek. *Čas anatomije* se, dakle, bavi anatomijom jednog lika, ali i anatomijom jednog stila pripovedanja, onoga što istoričari američkog stri-

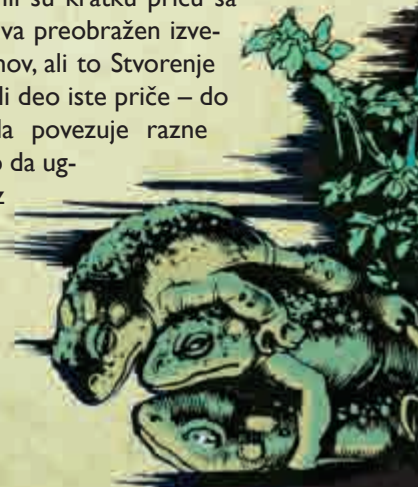

pa nazivaju „srebrno doba stripa”, u koje spadaju i sedamdesete godine prošlog veka, kad je serijal počeo da izlazi. To je naivnije i nevinije vreme, u kome su se mnoge neobjašnjive stvari prihvatale bez pogovora i dodatnih objašnjenja – ali ono je prošlo i došlo je doba da priča i likovi dobiju ozbiljniji i detaljniji tretman. No, ako dosadašnja narativna nit monstruma koji želi da se vrati u ljudsko obličje i usput se sukobljava s drugim čudovištima više ne pije vodu – šta ostaje?

Odbacivši tu osnovnu narativnu potku, Mur je pred sobom imao prazan papir da Stvorenje iz Močvare oblikuje kako želi. Prve priče proveo je mirivši ga s novom sudbinom – umesto da Stvorenje postane ogorčeno i cinično zbog svega što je izgubilo, Mur mu je podario mir, blaženost koja dolazi sa saznanjem da je sopstvenu sudbinu nemoguće promeniti. Uspostavio je Zelenilo, metafizički prostor u kome se prostire svest celokupne svetske vegetacije; načinio je Stvorenje moćnijim, sposobnim da napusti svoje telo i pošalje svoju svest sve do onostranog, do raja i pakla. Drugim rečima, rešio se starog dobrog frankenštajnovskog arhetipa plemenite duše zarobljene u grozomornom telu i krenuo da istražuje dokle će ga to dovesti. Manje maštoviti scenaristi jednostavno bi zamenili jedan arhetip drugim, onim koji im je više pri srcu... ali ne i Mur. Novi status kvo dao mu je mnoge putanje, od klasičnog horora do metafizičkog razmatranja šta čini jednu dušu ljudskom – i ova knjiga pokazuje da je rešio da ih iskoristi sve. Teško je zamisliti raznovrsnije epizode, i po stilu i po poruci, od onih koje su sakupljene ovde. Od dirljive poetike *Poga*, preko tajnovitosti *Napuštenih kuća*, vegetativne romantike po baletu Igora Stravinskog nazvanog *Posvećenje proleća*, ekološkog (i svakog drugog) užasa *Nuklearkovih novina*, pa sve do početka *Američke gotike* (vratićemo se na nju) u *Obrascima rasta* i svega što u njoj sledi. Svako poglavlje nas vuče na drugu stranu, ostavlja drugačiji ukus u ustima i drugačije ideje u glavi. Ne može se reći ni da su sve horor – nema ničega užasnog u *Posvećenju proleća*, ima samo ljubavi koja prevazilazi ljudske okvire braka, polova, vrsta, pa čak i mesa i biljaka. Ljubav dolazi iz duše i iz glave, i nije ni čudo što će se sam ljubavni čin opisan ovde odvijati u bestelesnoj dimenziji Zelenila, u kojoj su svi jedno – a neki, ipak, malo više. Knjiga se završava *Opalim voćem*, pričom u kojoj se Stvorenje iz Močvare praktično i ne pojavljuje, ali koja zalazi u suštinu dobra i zla, naše vizije o njima i u suštinu života i smrti. S jedne strane više poezija nego priča, kao i *Posvećenje proleća*, a s druge put kroz pakao droge, *Opalo voće* nam pokazuje suštinsku istinu: da su i raj i pakao u nama samima.

Spomenuta epizoda *Napuštene kuće* značajna je po više osnova. Prvi je što u njoj imamo prvu naznaku da se za Stvorenje sprema nešto veliko – to je seme iz koga će se izroditi *Američka gotika*. Drugo – u njoj imamo poveznicu između sadašnjeg Stvorenja iz Močvare i njegovog prototipa. Naime, kao što se sećate iz prve knjige, decenijama pre stvaranja Aleka Holanda tvorci *Stvorenja iz Močvare*, Len Vin i Berni Rajtson, napravili su kratku priču sa sličnom tematikom, u kojoj u neljudsko biće biva preobražen izvrsni Aleks Olsen. Ta priča je poslužila kao osnov, ali to Stvorenje i Stvorenje koje sada. Alan znamo i volimo nisu bili deo iste priče – do Mur ima sklonost da povezuje razne priče, pa je tako uspeo da ug-lavi i prvo Stvorenje iz Močvare u priču o sadašnjem –

videćete već na koji način. A kad smo kod povezivanja, nikako ne treba zaboraviti ni dva sporedna lika iz *Napuštenih kuća*, dva brata po imenu Kain i Avelj. Ova dva čudna lika nastala su krajem šezdesetih godina prošlog veka kao „domaćini” horor antologija *Kuća misterija* (Kain) i *Kuća tajni* (Avelj). Njihova uloga se svodila na najavu priča na početku i eventualnu doskočicu o grozomornoj sudbini likova po završetku. No, oba serijala su otkazana nekoliko godina pre *Napuštenih kuća* (otud naslov epizode). Kako se prvo Stvorenje iz Močvare pojavilo u broju 92 *Kuća tajni*, Mur je uklopio i tu priču i dva domaćina u svoju sagu o Stvorenju. Naravno, uz takva imena oduvek su postojale naznake da su Kain i Avelj oni originalni, biblijski Kain i Avelj, prvi ubica i prva žrtva, a Mur to ovde još potvrđuje, naglašavajući da je Kain izmislio ubistvo i dajući mu da citira „Zar sam ja čuvar brata svog?” iz *Knjige postanja*. Godinama kasnije jedan drugi britanski scenarista i pisac, Nil Gejman, razvijaće bizaran odnos ova dva lika u serijalu *Sendmen*. Ovde su njih dvojica još samo domaćini, ubačeni da na zanimljiv način daju postavku za *Američku gotiku*.

No, ta famozna *Američka gotika* – o čemu je tu reč? U pitanju je neformalan naziv za deo epizoda u ovoj i narednoj knjizi i Murov je očigledniji (ali ne i jedini) odgovor na pitanje koje smo postavili: kuda će Stvorenje iz Močvare sad kad nije Alek Holand? Nova narativna nit koja se provlači kroz epizode *Gotike* jeste da se Nešto, s velikim „N”, vraća – neko praiskonsko biće, neka primordijalna energija, ili možda čak i sam Sotona. Zlo koje je dugo bilo pokopano nanovo će hodati zemljom i postoje bića u našoj stvarnosti koja zarad Njegovog buđenja pospešuju natprirodne pojave po Americi. Na Stvorenju je da te pojave spreči...Ali zašto baš na njemu? Mur i na to ima odgovor, povezan s prvim Stvorenjem iz Močvare. No, da vam ne kvarimo čitalačko zadovoljstvo, otkrićete o čemu je reč u ovoj i narednoj knjizi. *Obrasci rasta* započinju dugi niz epizoda koje će Stvorenje iz Močvare provesti kroz mračne temelje stvarnosti tadašnje (i sadašnje) Amerike. Naime, kao što ćete videti, koristeći vampire, zombije, vukodlake i druga čudovišta, Mur nam pripoveda o svakodnevnim zalima savremenog društva – o rasnoj segregaciji i genocidu, potlačivanju žena i ropstvu. Verovatno najuspelija u tom nizu priča jeste *Kletva*, gnevna poezija o okovima koje društvo nameće ženama – i o Mesecu, i krvi, i čeljustima, i srebru, u kojoj Mur genijalno spaja dve naizgled nepovezane stvari kako bi nas zaprepastio na više nivoa. Gotika će svoje finale doživeti u narednoj knjizi, u neverovatnoj epizodi koja prevazilazi granice ovozemaljskog, ali i dobra i zla.

Ali *Obrasci rasta* poznati su više po tome što se u njima prvi put pojavljuje jedan vrlo upečatljiv lik – veličanstvena bitanga, beli (?) mag iz radničke klase, trn u oku i raja i pakla: Džon Konstantin. Publici se svidela ta kombinacija uličnog šarma, dopadljive arogancije, moralnog sivila i vrlo, vrlo duboko sakrivenog humanizma, savršena antiteza japijevskog sebičnog sveta osamdesetih, i Konstantin je ubrzo dobio sopstveni serijal nazvan *Helblejzer*, koji je potrajao decenijama, a čije su dve knjige objavljene i u Srbiji. Konstantin je nastao kao Murov odgovor na sve te magove-fićfiriće (od Mandraka, pa do Sargona i Zatare,

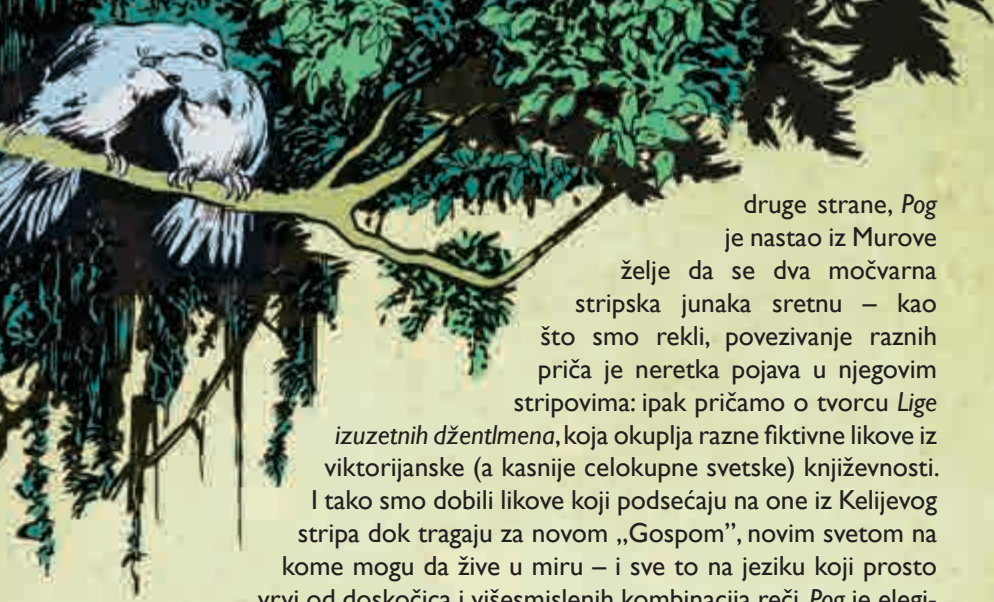
koje ćete sresti u narednoj knjizi), čudotvorce iz visokog društva, praktično plemstva. Konstantin s plemstvom veze nema – naprotiv, kako će se kasnije saznati, rođen je i odrastao u Liverpulu, majka mu je preminula na porođaju, pa je mladost proveo sa ocem alkoholičarem. Kao što se već u ovoj knjizi Stvorenja može videti, Konstantin neretko ima dobre namere, ali način na koji ih sprovodi u delo je... problematičan: manipulator, lažov i mizantrop, više voli da vuče druge za nos nego da saraduje s njima. S druge strane, s obzirom na to s kakvim mračnim silama ima posla i šta je sve preturio preko glave, možda to nije ni čudno. *Helblejzer* je nadživeo serijal u kome je nastao i dogurao do neverovatnih 300 brojeva, tokom kojih su ga pisali Džejni Delano, Gart Enis, Voren Elis, Majk Keri, Brajan Azarelo i drugi. Svako je doneo sopstveno viđenje lika (i Velike Britanije) u serijal, od Delanovih priča s klasnim sukobom i tačerezimom kao pozadinom urbanog horora, preko Enisa, koji se više naslanjao na odnose među likovima (jer, kao što čitaoci Enisovog *Propovednika* znaju, niko ne piše o simpatičnim bitangama tako dobro kao on), pa do Kerijevog mračnog fentezija. Ali ovde je Konstantin tek na početku – vizuelno zasnovan na mladom, buntovnom i gnevnom pevaču Stingu¹ u vreme dok je bio miljenik buntovne dece, a ne sredovečnih roditelja, Konstantin je uvek prisutan i nikad nije dobrodošao, naizgled kontroliše događaje, a u stvari trči grlom u jagode, uzdajući se u svoje sposobnosti, možda i previše, da bi spasao i sebe i svet. Možda će mu i uspeti...

Američka gotika i Konstantin su, kao što smo rekli, ona očiglednija narativna nit koja povezuje pojedinačne epizode Murovog *Stvorenja iz Močvare*. Ali postoji još jedna, započeta još u prethodnoj knjizi, suptilnija a ipak sveprisutna, koja će nas odvesti do samog kraja sage o Stvorenju iz Močvare. Naime, od *Časa anatomije* Stvorenje se stalno menja, stalno uči nove stvari, širi svoje sposobnosti, ali i svoju svest – prvo ušavši u Zelenilo, zatim koristeći to Zelenilo da napusti svoje telo, a potom i da se od telesnosti u potpunosti otkaci i sopstveno bitisanje veže za svest, ne za materiju. To je put koji traje, put koji će svest nastalu kao kopija čoveka Aleka Holanda odvesti ka nečem... višem. To je takođe tema koja je bila vrlo draga Muru tokom osamdesetih godina: i njegovi *Nadzirači* imaju lik Doktora Menhetna, koji prevazilazi granice ljudskosti – a o *Miraclemenu*, stripu s kojim se probio u Velikoj Britaniji, u kome Majk Moran i njegov naivni superjunak alter ego polako postaju svemoćni bog, da i ne govorimo. Kako su postajali moćniji, i Doktor Menhetn i Majk Moran postajali su udaljeniji od svoje ljudskosti i sve hladniji. Da li je to sudbina koja čeka i naše Stvorenje iz Močvare? To je glavno pitanje koje se provlači od samog početka pa do kraja ove priče – samim tim, za odgovor na njega moraćemo još malo da sačekamo.

Ali da se vratimo na *Poga*. Epizoda je posveta novinskom stripu *Pogo Volta Kelija*,² u kome istoimeni glavni junak, oposum, prolazi kroz razne dogodovštine u močvari Okifinoki sa svojim drugarima aligatorom Albertom, bodljikavim prasetom Porkijem i mnogima drugim. Osim političke satire i simpatičnih likova, *Pogo* je bio poznat i po specifičnom „močvarnom” jeziku koji su likovi koristili. S

1 – Intervju sa Alanom Murom, magazin *Vizard* iz novembra 1993. godine

2 – Nil Gejman: *Ljubav i smrt – uvertira*

druge strane, *Pog* je nastao iz Murove želje da se dva močvarna stripska junaka sretnu – kao što smo rekli, povezivanje raznih priča je neretka pojava u njegovim stripovima: ipak pričamo o tvorcu *Lige izuzetnih džentlmena*, koja okuplja razne fiktivne likove iz viktorijske (a kasnije celokupne svetske) književnosti. I tako smo dobili likove koji podsećaju na one iz Kelijevo stripa dok tragaju za novom „Gospom”, novim svetom na kome mogu da žive u miru – i sve to na jeziku koji prosto vrvi od doskočica i višesmislenih kombinacija reči. *Pog* je elegija o uticaju čoveka, „najusamljenije životinje”, na ekosistem oko sebe, na ta sitna bića koja i ne primećujemo, ali ih uništavamo bez trunke savesti. Međutim, *Pog* se isto tako može čitati i kao žalopojka za nevinijim vremenima u stripovima. Naime, kraj već spomenutog „srebrnog doba stripova” i ozbiljnije shvatanje pripovedanja i razvoja likova u njima imali su i jednu (neželjenu?) posledicu – opšte zamračivanje priča i junaka. Tome su u velikoj meri kumovali kako samo *Stvorenje iz Močvare*, tako i već spomenuti *Nadzirači*, ali i *Povratak Mračnog Viteza* Frenka Milera. Da, *Nadzirači* i *Mračni Vitez*, kao i *Stvorenje*, spadaju u sam vrh američke strip-produkcije, u to nema sumnje. Ali stripovi koji su pokušavali da ih imitiraju godinama, skoro pa decenijama – baš i ne. I u tom svetu mračnih i ciničnih antijunaka nema mesta za Poga i njegovo društvo, koji bi samo da žive u idili na nekoj novoj Gospi. Takve Gospe, nažalost, nema, ni u kom smislu – priroda je danas razorenija nego ikad, ljudi su usamljeniji nego ikada, a svet mašte preplavljen je postapokaliptičnim vizijama zauvek uništene civilizacije, u kojoj ne postoje junaci, već samo oni koji pokušavaju da prežive po svaku cenu. Ne, takve Gospe, nažalost, nema... i sve je manje izgleda da će je ikada i biti – sve što ostaje jesu „brezvezarije, prozrakaste brezvezarije”.

Tužan početak u *Pogu*, neka vrsta srećnog kraja u *Opalom voću* – prikladno za knjigu koja vas vodi kroz arhetipove horora, kroz vijugavi lavirint emocija od sreće do užasa, kroz tugu izgubljenog sveta i radost pronađene ljubavi. Očekujte neočekivano i krenite u šetnju polako, vrlo polako.

I oprezno. Svašta vreba.

Vladimir Tadić

PREDGOVOR

Čini mi se da je to bilo mnogo davno – bujice reči prohujale su od tada ispod mnogih mostova; smenilo se bezbroj plima i oseka čitavih okeana egzotičnih slika; promenili su se oblici kontinenata. Čudno je to kako prolazi život. Kad sam prvi put pročitao ove priče, moja karijera stripskog scenariste bila je u začetku i tek sam počinjao da cenim veštinu i mogućnosti pažljivog alhemijskog spajanja reči i slika koje je Alan Mur s ljubavlju i posvećenošću svakodnevno upražnjavao. Sledeći tradiciju malobrojnih ali izuzetnih autora, Mur je radio na tome da svoj odabrani medij transformiše iz onoga što sam ja lično, kao i mnogi drugi, često smatrao ciničnim vidom zabave koji treba štancovati i jeftino prodavati u nešto vitalno – nešto vredno.

Oduvek sam sporo kapirao. Možeš dovesti konja do vode, ali ga ne možeš naterati da tu vodu pije – osim ako mu ne potopiš glavu u nju.

Sada sam prvi put ponovo čitao ove priče i podsetio sam se koliko se ljudski rod kao vrsta prilagođava stvarima bez razmišljanja. Najveći broj promena vrlo brzo shvatamo zdravo za gotovo – sećanje nam je kratko i opasno smo kratkovidni, nedostaju nam daleke vizije.

Neke priče zaista čine razliku.

Jedan mladi pesnik jednom je za Mura rekao – možda s mrvicom zavisti – da ima... ljubičaste orhideje u glavi. Pa, toplota i vlaga močvara Luizijane nesumnjivo su uticale na to da te orhideje predivno procvetaju, da se namnože kroz plodnu maštu i pero Stiva Biseta, Džona Totlbena i drugih – i da nam zauvek ulepšaju život.

Pomenuo sam ljubav (čini mi se da sam čuo da je ponovo u modi). Očigledna ljubav Mura i njegovih saradnika i vera u sopstveni rad kao da isijavaju iz ovih stranica – na najprirodniji mogući način, ispoljavajući ljupki patos uvažavanja u priči *Pog* i svečanu strast u *Posvećenju proleća*.

Kad smo već kod *Posvećenja proleća*, zavedeni naizgled lakim pripovedanjem i veštinom serijskog osmišljavanja zapleta, s mnogo saosećanja smo preživeli užase života likova i uživali u njima dok nas je Mur elegantno uplitao u njihove lične drame. Iskusili smo čitav spektar demona, od onih strašno sirovih do onih đavolski prefinjenih, dopuštajući pritom da naša prethodna ubeđenja budu rastavljena kako bi ono svakodnevno moglo da postane egzotično, a ono egzotično da postane svakodnevno. Zbunjeni elegantnim ritmom proze i ometeni jezivim divotama ilustracije, postajemo sentimentalni i ranjivi, nesigurni u svetu istovremeno grotesknom i duboko ljudskom – groteskno ljudskom. Išli smo do pakla i nazad – a kuda će nas sada odvesti ta rastegnuta ali topla i neprekinuta nit ljudske nade koja nas neraskidivo veže i upliće u ovo

ludilo? U preveliku bol i patnju nepomirljive i neuzvrćene ljubavi? Ne. Ubacíte naše telo u kadu koja kluća i kipti od moćnih životnih sokova i tamo će nas zadržati ispod vode dok ne počnemo, uprkos neverici i cinizmu, da udišemo i apsorbuujemo te sokove, odnosno revolucionarnu strast divlje i nemoguće seksualnosti koja je tamo prikazana.

Ali u stripovima ništa nije nemoguće. To je dokazano i u ovoj priči. Reći se sjedinuju sa slikama i savršeno se dopunjuju. Ljubav se spaja sa užasom; životinje s biljkama; muško sa ženskim; prirodno s natprirodnim. Na nekoliko kratkih stranica dobijamo neodoljivo zavodljiv uvid u to kako bi život izgledao ukoliko bismo bili dovoljno veliki da spoznamo sve mogućnosti svog kratkovi-dog postojanja; ukoliko bismo mogli naći način da istinski prihvatimo misteriju i prigrlimo ono što nam je strano. Ali to je druga priča – još jedna daleka vizija.

Možda sam se uhvatio ukoštac s preteškom metaforom. Možda bi bilo jednostavnije reći da razlika između umetnosti i zanata leži u činjenici da sve što je načinjeno s ljubavlju i prožeto nadom predstavlja inspiraciju koju ne treba uzimati zdravo za gotovo. Mnogi mogu da ovladaju zanatom, ali umetnost se mora negovati. Morate biti u stanju da je osetite i da joj verujete, da imate poverenja i da se u nju pouzdate – to je ono što odavde izbija.

Kada je reč o mogućnostima stripa kao medija, dela poput onih koja su sadržana u ovoj knjizi otvorila su oči mnogima od nas koji nemamo tako dobar vid.

Ponekad je lako biti lenj. Naša vera može da se pretvori u ciničnost a da to i ne primetimo – kao kad koža otvrdne.

Ponekad priče mogu da naprave razliku – pa čak i one stare.

Hvala im na tome.

Džejmi Delano
Northampton,
jul 1990.

Džejmi Delano rođen je 1954. godine. Njegov rad na stripu karakteriše raznovrsnost. Oprobao se u različitim žanrovima, pišući, tokom otprilike 25 godina, scenarije za originalna dela (World Without End, Tainted, Ghostdancing, Hell Eternal, Cruel and Unusual, Territory, Outlaw Nation) i za stripove različitih izdavačkih kuća (Captain Britain, Dr. Who, Night Raven, Hell-blazer, Animal Man, Batman, Shadowman). Trenutno se sprema za penziju i živi u polururalnoj Engleskoj sa svojom partnerkom Sju. Imaju troje odrasle dece i četvoro unučića.

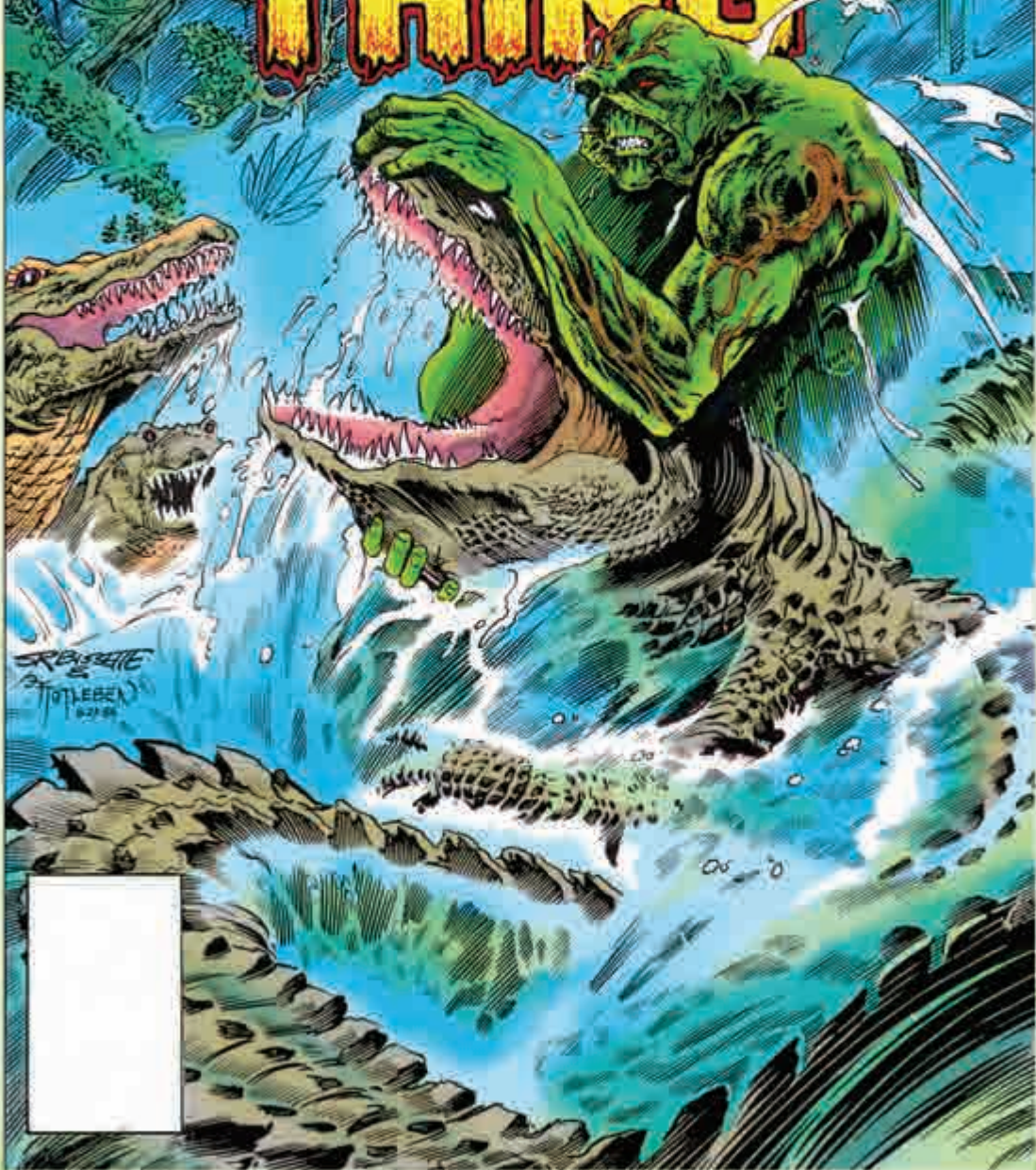

SOPHISTICATED SUSPENSE

75¢
32
JAN 85

SWAMP THING

IZ DNEVNIKA
VIVI-KVINKVEREME
„POTRAGA ZA GOSPOM“:

„NARAVNO, NAŠE SLETANJE JE BIL
MANJE-VIŠE RAZOČARAVAJUĆE.“

„GLAVOPUNČEVA TELEBARICA
SE PONOVO SKORO ISPROSU-
LA, A MLAĐE KIŠOBRANTIČICE
SU SE POKVASILE DRŽEĆI
GA NA MESTU - I NA TO
SE STALNO ŽALE.“

„POTRAGA ZA GOSPOM'
PRILIČNO JE DOBRO
PODNELA GORENJE PRI
ULAZU, TAKO DA SE ČINI
DA DR STROGIFORM NIJE
BIO U PRAVU... IAKO U
POSLEDNJA VREMENA
SKORO STALNO JESTE.“

„MOJA MALENKOST I PRVI OFICIR
BARTLE MORALI SMO DA SE
BORIMO DA HISTRIKIDA UTERAMO
U NJEGOVU MREŽNICU KAKO
BISMO GA SPREČILI DA IZBUŠI
KOŽU KOTRLJAJUĆI SE.“

„APLODONTIJA JE TAKO LAKO
IZLAZILA S NJIM NA KRAJ.
VOLEO BIH DA JE JOŠ ŽIVA.“

„PRESTRAŠNO JE BEŠNEO. TRENU-
TAK PRE NEGO ŠTO ČEMO NAČINITI
PRVI ODBITAK ZAČUO SAM GA
KAKO VIĆE: 'NEMA NIKAKVE
GOSPE!', A ZATIM: 'BREZVEZARIJE!
PROZRAKASTE BREZVEZARIJE!'“

„NADAM SE DA JE
OVOG PUTA U KRIVU.“

„NADAM SE SVOM
SNAGOM.“

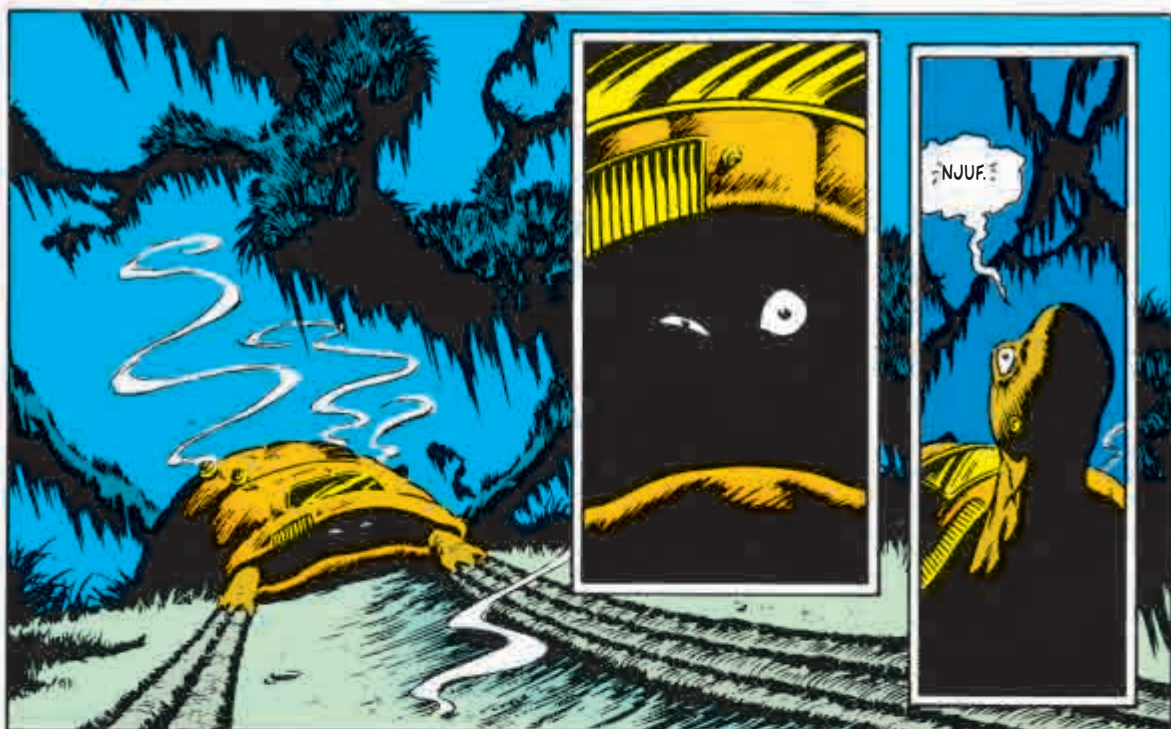
POG. (BRODOŠEF)
AE: 8491.4.01.

ALAN MUR · **ŠON MAKMANUS** · **KAREN BERGER** · **TATJANA VUD**
SCENARIO GOSTUJUĆI CRTAČ UREDNIK KOLOR

MISLIM... DA SMO PRONAŠLI GOSPU.

NAŠLI SMO JE? NAKON SVIH OVIH ISPOKUŠAVANJA I LUTOVANJA? NE POKUŠAVAS DA ME NADSMEJEŠ, ŠEFE?

DA TE NADSMEJEM? KAD JE U PITANJU GOSPA! NIKAKO!

POMOZI DA SE ODSLOBODI HISTRIKIDA I RECI KISOBRANTICICAMA DA POĐURE...

I NEMOJ NE ZABORAVITI DA SE PROBRINEŠ ZA GLAVOPUNCA I VIDIS DA LI JE STARI STROGIFORM PRIRUČAN...

NOVA GOSPA! NOVA GOSPA, JEDNAKO PRIRODNEVINA KOLIKO I STARA!

HUF! SVE MI TO ZVUČI KAO NEOTPEVANO UZABLUDNO.

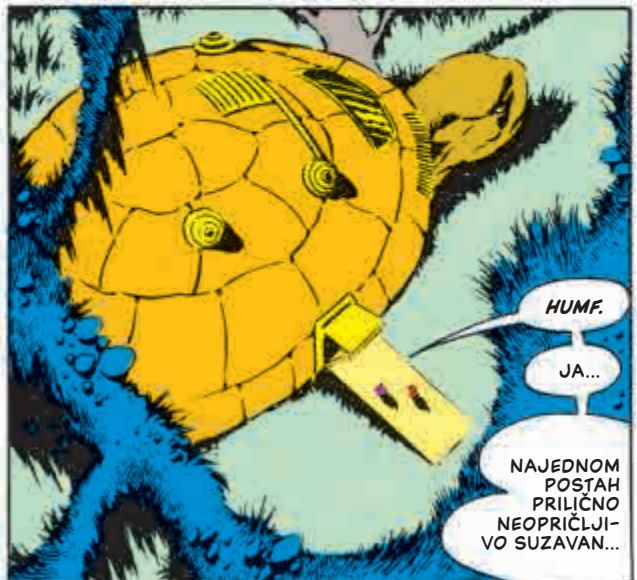

NE POSTOJI GOSPA OSIM NJE KOJA DAVNO BEŠE PREPORUŠTENAJUSAMLJETIJIM ŽIVATINJAMA.

TRAŽIMO I PROKOPAVAMO ZVEZDE SAMO DA ISPUNIMO SVOJU DOSADNU NEUMRLOST! MI...

MI...

OVAJ...

HUMF.

JA...

NAJEDNOM POSTAH PRILIČNO NEOPRIČLJIVO SUZAVAN...

MOŽDA SAMO NIJE ŽELJAN DA SADA PROVERBALIZUJE...

HMMM. TEŠKO JE KONFIGURISATI SVE UGLOVE STRAFAUNE, POSEBNO KAD JE INVERTIKALNO NASTROJENA.

MA, PROČI ĆE GA I TA RAZLISLIKOST. ONI SU KAO MI, SAMO ŠTO SU ANTIDRUŽE-LJUBAVIJI I MALENO MANJI...

...ŠTO JE ČUĐLJIVO, IMANJEM U VIDU DA JE NJIHOVA GOSPA TOLIKO VELIKA.

DOVOLJNO VELIKA DA SE MI RASPOPULIŠEMO I PODIŽEMO SVOJE CELULITOMKE?

DOVOLJNO, I JOŠ DOVOLJNIJE!

SAMO BIH VOLEO DA SU I DRUGI NADŽIVELI DOVOLJNO DA POSMATRAJU SVOJE PRIZDANKE KAKO IZNIKAVAJU...

BARÉM „POTRAGA ZA GOSPOM“ NEĆE MORATI DA PEVA IZUMRESMU OVDE...

TO JE MILOST I SPASENJE. POČELA JE DA ODBORAVLJA REČI!...

VUUUUH!

POŽE?

NASREĆNO, DA SAMO SAM SE SAPLETNUO PREKO...

JESI LI NELOMLJEN?

PREKO...

STVORENJE IZ MOČVARE

STVORIL:
LEN VVIN I BERNI RAJFSON

TO NERAZUMEVLJIVO BRBRANJE... DA LI JE TO STVARNO NEKI JEZIKOVSKI?

KOGA BRIGA? IMA DA NAS RASPOMAŽE SVUDA PO TLUTIŠTU!

ZBOGOM-OGOM, STARI POŽE...

SVI SE ZGRUPIŠITE I SMIRUJTE!!!

PRISPREMI SE ZA DEMONSTRIFIKACIJU, TI GROZODURNA NAKRAZETINO!

NEMOJ, STROGIFORME! TA TAČKUSKA JE RISKIČNA NASPRAVA!

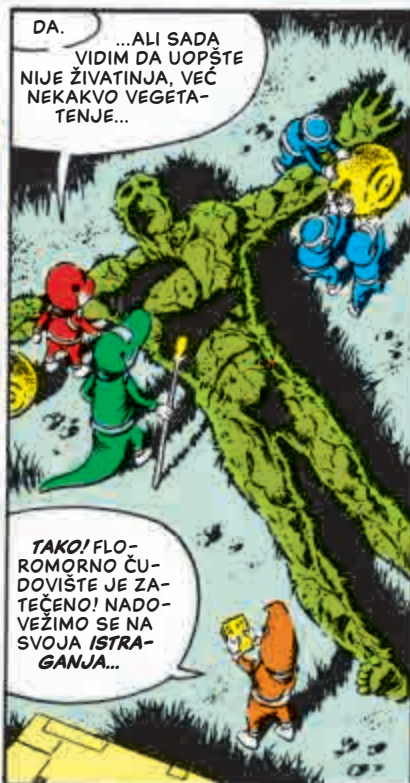

VIDIŠ?

RADI KAO POSMAZANO!

???

ČINI SE DA SAM BIO NEUPRAVAN U SVOM PRIUPITANJU. ZAPRAVO, TO **JESTE** NEKAKAV JEZIKOVSKI KOJIM RAZGOVORIŠ.

TI SI INTELIKOMUNIKACIJSKI OBLIK ŽIVOTA!

HMMM. NIJE MI NAROČITO DRAGO DA VIDIM JEDNOG KOSTVORA ZATOROBLJENOG. VIDEO SAM TOGA U NADMERLJIVIM KOLIČINAMA NA **STAROJ** GOSPI.

OTKLJUČIĆU ZLOKOVE.

MOLIM TE, NE MOJ ME RASTELOTVORITI.

???

T-TAKOĐE.

ZNAO SAM DA SE NEĆEŠ
NASRDI TI. SAČINJEN SI OD
ISTIH SASTAVLJAKA KAO
I GOSPA.

MORA DA
SI NJEN
ZASŤOVAN
ILI NEŠTO
TAKO.

SMISLIM DA SMO MI PREPADNULI
TEBE ISTO KAO I RECIPROBRNUTO.
VOLEO BIH DA MOGU DA OBRAZ-
LEGNEM, ALI NE GOVORIM TVOJ
JEZIKOVSKI, TAKO DA...

ŠTA TO
NACRTAVAS?

FLUŠ... ㄟㄟ...

SLIKOVETE I
ŽIVATOGLIFE?
MISLIŠ LI DA
MOŽEMO KOMU-
NIKOVATI PIKTO-
MIMOM?

VALJDA SMO PRVO TAKO
MEĐUPRICALI NA STAROJ
GOSPI, ALI...

...ALI NISAM
POTPUNO
UBEDAREN DA
MOGU DA SE
POTPRISSETIM
KAKO SE TO
RADI.

"VIDIŠ, DUGO SMO
LUTOVALI I TOLIKO
TOGA SMO
OTPA M TILI..."

...ALI IPAK ĆU PROBATI DA DAM SVE KA SEBI.

NAŠA STARA GOSPA IMA LA JE DVE ILUNAMACIJE I ROKETIRAJUĆU ORBITIJARU. BILA JE PRELEDIVNA.

NE MOŽE SE TO PREDSTAVITI NA DALJINI ODAVUDE.

SVA STVORIČA ZADOVOLJŠTINSKI SU BRATOPOSTOJALA I NIKO NIJE NATAKOVAO DRUGE.

NISMO NAPOŠTOVALI NAŠU GOSPU, A NI ONA NAS.

ALI POSTOJALA JE JEDNOPLEMENA MIZANTROPOMORFNA RASA KOJA JE ODBIJALA DA KOŽIVUJE S DRUGIMAŠIMA.

ONI SU OTGRADILI SVOJU NEĆIVILIZACIJU I OTKLJUČILI SVEKOGA DA IM SE PRIDRUČI.

BILI SU NAJUSAMLJETIJE ŽIVATINJE.

UZELI SU NAM NAŠU GOSPU...

I JOŠ OD ONDATNJIH VREMENA TRAŽARIMO NOVU GOSPU...

.....S TRANSKAVTIČNIM JEZERIMA DOVOLJNO DUBOKIM DA UTOPLIMO SVOJU TUŽNOĆU."

MESTO GDE BISMO
MOGLI DA OTPAMTIMO
EKSPERIMENTACIJE I
MEDICINIZAM.

GDE BISMO MOGLI DA
ODMEMORIŠEMO STRAHO-
TIČNOST UBIONICE...

...I NEOPRIČLJIVE
STVARI KOJE SU
USLEDILE.

SUROBNO SU NAS POTREBLJIVALI
NA MILJADE, POUNIŠTAVALI SU
NAŠU *GOSPU*...

NAKRAJNO SMO
MORALI DA JE OSTAVIMO
POD SOBOM...

...I DA OČAVNI
KRENEMO U
NEPREĐENE
PREDELE."

NAŽALOSNO, NISMO MOGLI DA NAĐEMO MESTA ZA SVENASIĆE...

TAKO SMO IZLUTRIJALI JEDNOG PREDSTAVNIKA SVAKE VRSTE.

POMOĆKE GENETIČARSTVA I PLAZMATERACIJA UČINILI SMO SVAKU OD NJIH TRAJNOLIKOM, OSIM U SLUČAJU MALOSREĆE...

I NAPRAVILI SMO IH TAKO DA SVI CELULITOMCI MOGU DA SE RODE IZ NJIHOVOG TKIVA...

...ČIM PRONAĐEMO NOVU GOSPU S DOVOLJNO PRAKTIČNOSTI ZA NAS DA SE RAZUMNOŽAVAMO.

TO JE BILU PRE VIŠE NEPAJAMILJARDI GODINA, A VEĆINA NAS JE OTADNO UMRU...

...ALI SMO SE BAREM PRIOBALILI NA SVOJE MESTOČAJANJA.

"NAJZAD SE MOŽEMO ODMORITI."

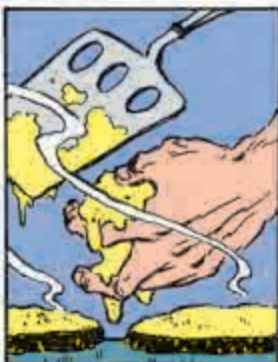

IMA LI JOŠ DALJŠE?

MALEČAK SAM U POREĐIVANJU S TOBOM I MNOKORAK MI JE MANJI...

ZALJE...

O, NE. ZAR I ODAVUDE?!

ZALJE...

NEMOGUĆE DA JE I OVA GOSPA NJIHOVA!

„MISLILI SMO DA ĆEMO OVDE BITI SREĆNI.“

DALEČNI ROĐAČCI! OPE-TOVANI SRODOVNJACI! DAJTE DA VAS ZALJUBIM!

„Z-ZAŠTO?“

„ZAŠTO NISAM
SRAZUMEO
PRENIJE?“

KAKO DA KAŽEM
SROĐACIMA DA SAM
DOZVOLIO DA ME
ZALUDUJE ILU-
ZORIJA?

KAKO DA KAŽEM
HISTRIKIDEU
DA JE BIO U
PRAVU?

„DA GOSPA NE
POSTOJI...“

...I DA SU SVE BILE
SAMO BREZVEZARIJE.

„PRO-
ZRAKASTE
BREZVE-
ZARIJE.“

IZ DNEVNIKA VIVI-KVINKVEREME „PO-TRAGA ZA GOSPOM“:

„OVA GOSPA JE DEMONSTRAVILA SVOJU NEGOSTOVOLJIVOST I OFICIR BARTLE JE MRTAV.“

„NE MOŽEMO OVUDE BORA-RAVNOVATI.“

„JEDVANO SAM SE NATERAO
DA KAŽEM DRUGIMA.“

„MISLIM DA JE HISTRI-
KIDE DUŠA KOJU JE
NAJVIŠE POSTRESAO
MOJ PROGOVOR.“

„BODLJE SU MU STREPERILE
I NIJE DOPUŠTAO DA NEKO
VREME DODIRNEMO TELEŠ.“

„NAŠA VIVI-KVINKVEREMA
JE SPROVELA NEKROHODNO
IZGROBAVANJE...“

„...A ONDA SMO UPOLOŽILI OFICIRA
BARTLEA U ZEMLJU NA KOJOJ JE
UMRO, VERUJUĆI DA JE NAŠAO
DOM...“

„...I TAKO JE NAKRAJNO SVE ZA-
VRŠENO...“

„...OSIM IZUMRESME.“

„POTRAGA ZA GOSPOM
JE DALA SVE IZ SEBE DA
ODZABORAVI REČI, ALI SE
BOJIM DA JE IZGUBILA
VEĆINU SVETIHOVA.“

„OTPEVALA JE 'MRAK, VE-
TAR IZ DUŠE LEDENO DUVA'
DOVOLJNO UVEROVANO,
ALI JE OSTATAK BILO
MRAMLJENJE.“

„FLOROMORNO
STVORENJE JE
PAŽLJIVNO GLEDALO,
MAĐA SUMNJAM DA
JE ISTA RAZUMNILO.“

„OKASNIJE SAM MU ZAHVA-
LIO NA ISKRENAMERAMA.“

„POTOM ŠMO UBRODILI I
ZAKLOPČALI SE...“

„...A 'POTRAGA ZA GOSPOM' UVU-
ČILA JE SVOJE EKSTREMITENJE...“

„...I USPALILA SVOJE
KREKTORE...“

„...I NASTAVILI
SMO DALJE.“

POG. (BRODOŠEF)
AE: 8491.4.01.

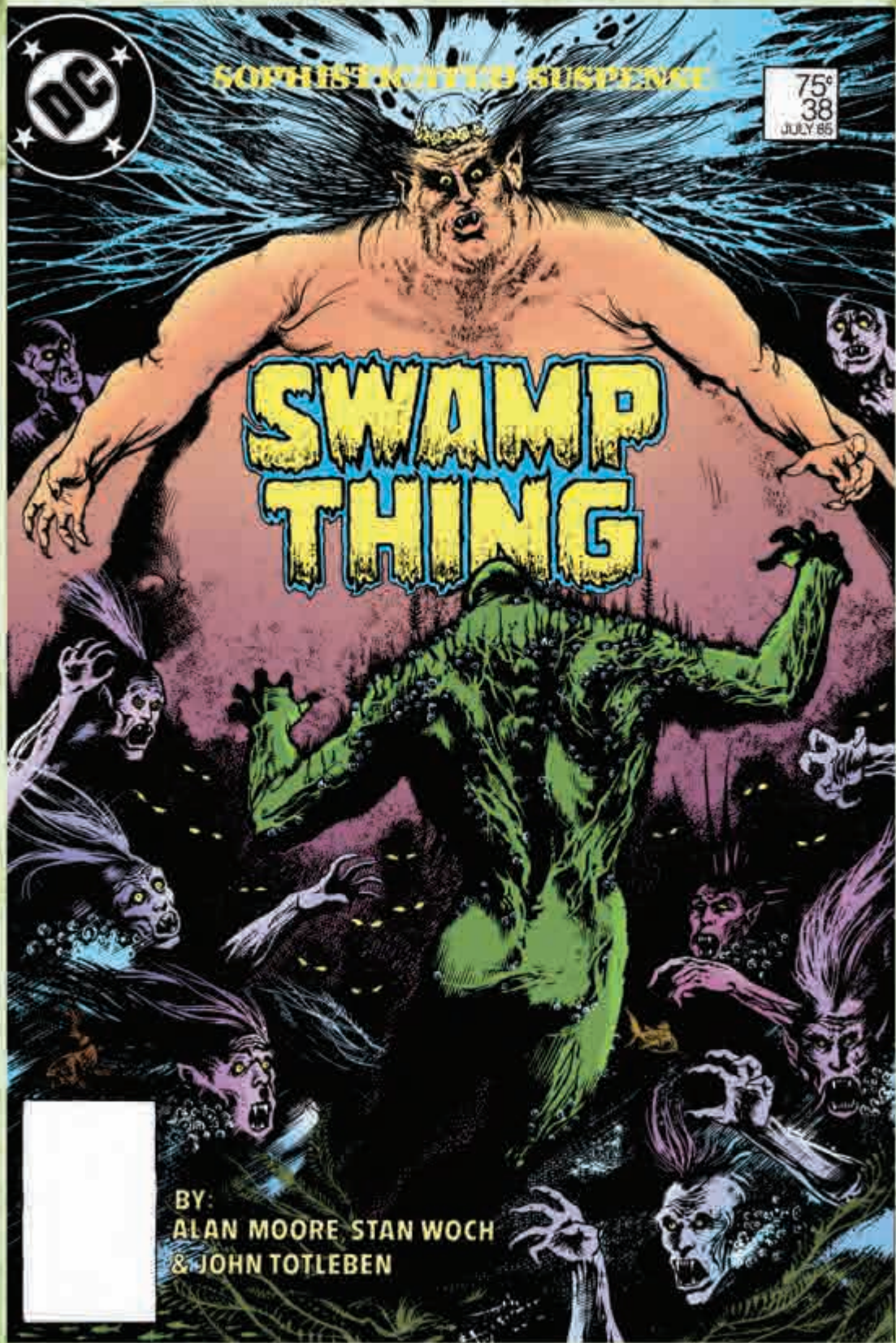

SOPHISTICATED SUSPENSE

75¢
38
JULY 85

SWAMP THING

BY:
ALAN MOORE, STAN WOCH
& JOHN TOTLEBEN

SEDELA JE S NJIM CELU NOĆ, PRIČALI SU O TOMÉ, A UJUTRU SE NIŠTA NIJE PROMENILO.

I DALJE JE MORAO DA IDE. I DALJE JOJ SE TO NIJE SVIDALO.

DEČACI TRČE KA VODI.

JEDAN NEOBIČNI MLADI ENGLEZ, KONSTANTIN, UŠAO JE U NJIHOVE ŽIVOTE, A ONDA BRZO IZAŠAO, OSTAVLJAJUĆI ZA SOBOM TRAG NAGOVEŠTAJA I SLUTNJI.

TRAG KOJI JE TREBALO PRATITI.

DEČACI TRČE KA VODI, SMEJU SE I KOŠKAJU, NAJEŽENI NA HLADNOM ZLATU PRAZNE SUNČEVE SVETLOSTI...

REKAO JE DA ĆE ODVOJITI UM OD TELA I DA ĆE POSLATI SVOJU SVEST NA DRUGI KRAJ AMERIKE PREKO ZAMRŠENE NITI SAČINJENE OD ENIGMI. REKAO JE DA ĆE JOJ SE VRAĆATI SVAKIH NEKOLIKO DANA.

ZAGRLILA GA JE I ĆUTALA.

VESELO SKAKUĆU POPUT ŽDRALOVA PO OŠTRIM KAMENJU; GURAJU SE I VUKU, VIČU U PLIČAKU; NJIHOVA BELA TELA ZAPLJUSKUJE UZBURKANA BRONZA...

DEČACI TRČE KA VODI.

OBJASNIJO JI JE KAKO
ĆE PUSTITI DA MU OVO TELO
UMRE I KAKO ĆE UĀINITI DA MU
NOVO ZELENO TELO IZRASTE
KILOMETRIMA DALEKO ODATLE.
PITAO JU JE DA LI BI
ZELELA DA OSTANE
I DA GLEDA.

ODGOVORILA MU JE
DA MORA NA POSAO.

OTREŽNJUUJUĆE HLADNA, LEDENA
PESNICA IZHENADA GA JE STEGLA
U GRUDIMA, A ZATIM JE POSTALA
NEZNATNO TOPLIJA, BRIŠUĆI SEĆA-
NJE NA TAJ PRVI LEDENI
SUSRET...

VODA.

KAPI VODE U VAZDUHU
OKO NJIH.

POLJUBILI SU SE UZ OSEĆAJ
ĆUĐENJA, A ONDA JU JE
GLEDAO DOK JE ODLAZILA...

...OBOJE SU VOLELI ONO DRUGO...

...OBOJE SU MRZELI SEBE
ŠTO SU TAKO NEPRAVEDNI.

„DAJANA SUSMAN MU JE
GURNULA JEZIK...”

„UZEĆ SAM VRH ŠESTARA I
UMOĆIO GA U MASTILO...”

„HEJ! NEMA
PRSKANJA!”

GLASOVI IM ODJEKUJU KROZ MIRNO
POPODNE, KAO DA NARUŠAVAJU
BĐENJE, NE PRIMEĆUJUĆI NEPRIJATNU
TIŠINU.

LEGAO JE NA SKRIVENO
MESTO I PUSTIO INTELIGENCIJU DA MU
ISCURI U RASTINJE.

POSLEDNJA CELOVITA SLIKA PRED
OĆIMA BILA MU JE NJENO LICE, NJENA
BELA KOSA I NJENE BLEDOPLAVE OĆI
KOJE SU SE STOPILE SA ZELENILOM...

SVUDA OKO NJIH JE
VODA.

...I ONDA KAŽE:
"GOSPODO, PA
NE MOGU BRŽE!"
HA-HA-HA-HA!
KAPIRATE? JER KLI-
NAC SE ZOVE...

SHVATIO
SAM TO JOŠ U
PRVOM RAZREDU,
DEBILU.

NEGO,
NEŠTO MI SE
ZALEPILO...

BLJAAAK!!!

PIJAVICA!
PROKLETA
PIJAVICA!

IDI...

O, NE!
PUSTITE ME
DA IZADEM...

ZAPALIĆU
CIGARETU DA
MOŽEMO DA IH
OPEČEMO...

FUUUJ!
SVUD
SU MI PO
NOGAMA!
O, BOŽE...

PIJAVICE!
MRZIM
PIJAVICE!

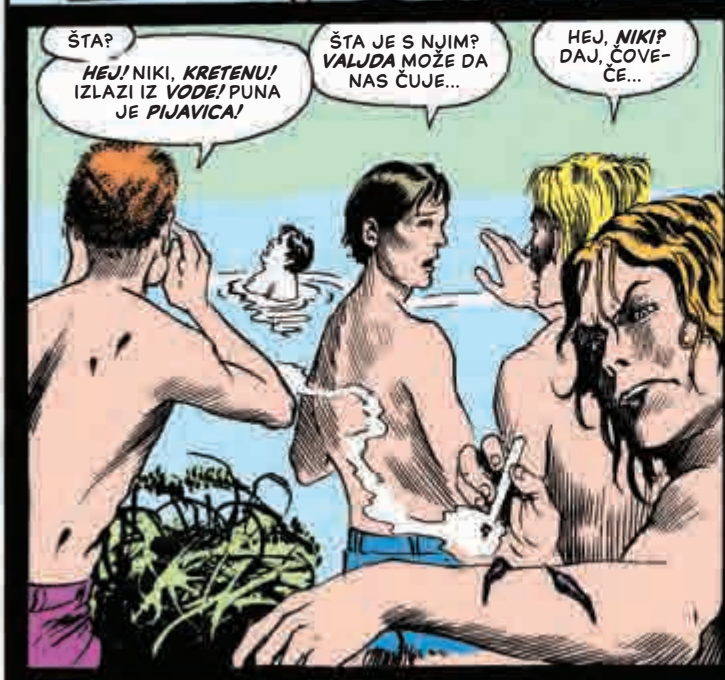

DOBRO JE!
NE PANIČI!
OTPADAJU...

DAJ,
POŽURI,
ČOVEČE...

UŽAS!

HEJ,
ŠTA JE S
NIKIJEM?

ŠTA?

HEJ! NIKI, KRETENU!
IZLAZI IZ VODE! PUNA
JE PIJAVICA!

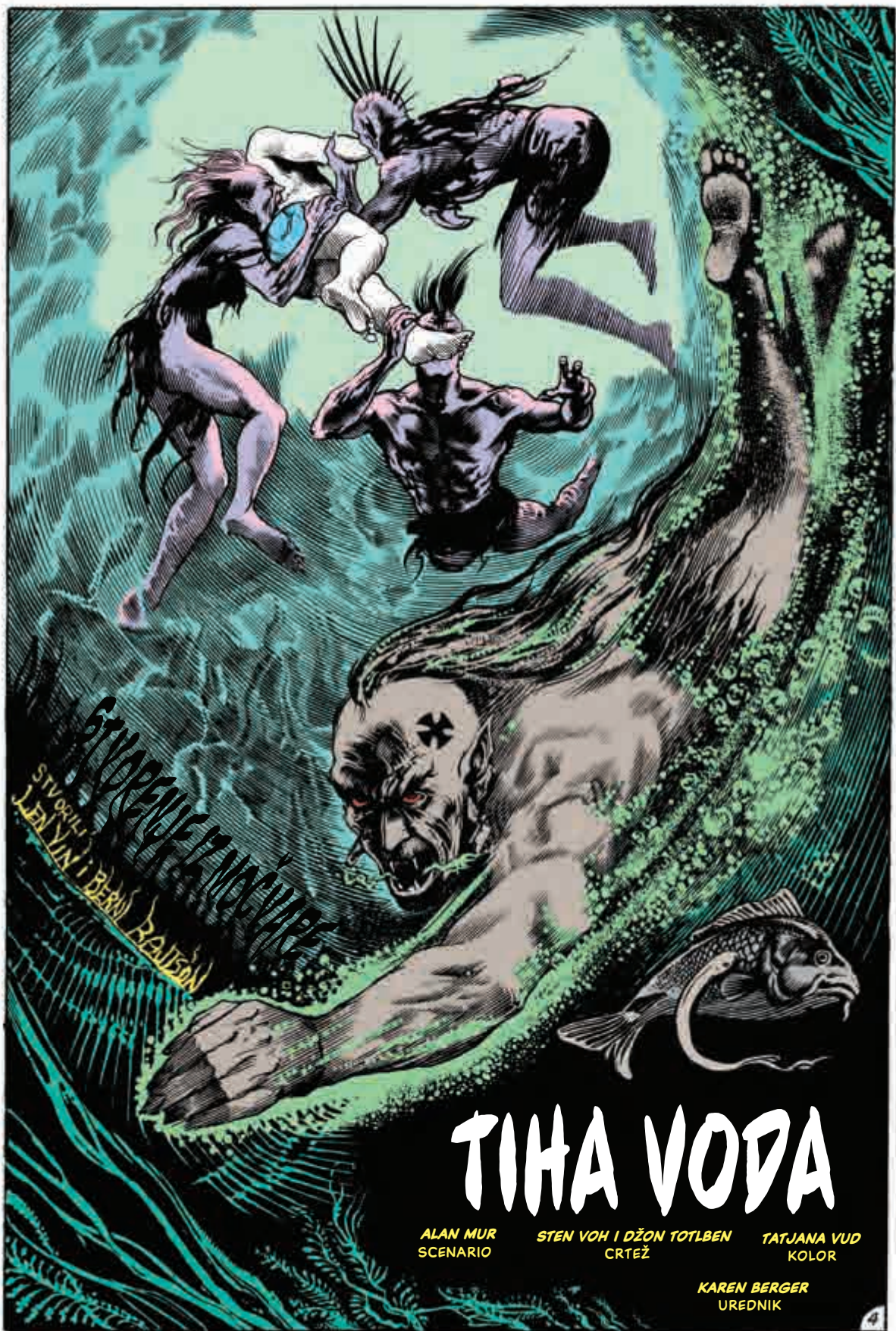
ŠTA JE S NJIM?
VALJDA MOŽE DA
NAS ČUJE...

HEJ, NIKI!
DAJ, ČOVE-
ČE...

NIKI?

STVORENJE IZ MOČVARE
STVORILI
JEL'YIN I BERIS
RAJIKON

TIHA VODA

ALAN MUR
SCENARIO

STEN VOH I DŽON TOTLBEN
CRTEŽ

TATJANA VUD
KOLOR

KAREN BERGER
UREDNIK

ŠTA JE
BILO?
DA NIJE
SRČKA?

ČOVEČE...
ISPOD
VODE... VIDIM
NEŠTO...

UMUKNI! TO
SU SAMO
SENKE...

MRAČNA I BOGATA, TUTNJI NAM
KROZ SRCA, UKRAŠENA SREBROM OD
UKRADENOG ADRENALINA.

HRANIMO SE KAD POŽELIMO, BEZBEDNI
OD SUNČEVE SVETLOSTI ŠTO SVE
ISUŠUJE.

OVDE DOLE JE NOĆ BE-
SKRAJNA.

MORAMO... MORA-
MO DA GA IZVADIMO
ODANDE. NE MOŽEMO
TEK TAKO...

NIKAKO. TAMO
IMA PIJAVICA. JA
NE SMEM DA SE
VRATIM. NE.

RONI, VIDIM IH!
POD VODOM...

UMUKNI,
LEONE!

UGASITE SMRTONOSNI DAN
I OSTAVITE NAS U OVOM
BESTEŽINSKOM SUMRAKU.
UDIŠEMO STAJAČU VODU.
IZDIŠEMO RUŽE.

JEDAN PO JEDAN SE
SPUŠTAMO DOLE...

B-BOLJE DA
ODEMO PO
NEKOG...

SLUŠAJ, NIKI... OD-
MAH SE VRAĆAMO...

U-U REDU?

DOLE...

DOLE GDE ZELENO
POSTAJE CRNO...

DOLE DO POTOPLJENOG GRADA.

POTOPLJENA, MASKA GRADA JE
ERODIRALA, OTKRIVAJUĆI NJEGOV
FASCINANTNI KOSTUR.

SVETLUCAVO JATO RIBA
PROBIJA SE KROZ RAZBIJENO
VETROBRANSKO STAKLO...

SLEPA STVORENJA KRIVUDAJU
KROZ NEOSVETLJENE BULEVARE...

DOM...

DOBRO DOŠLI U
ROZVUD
ILINOIS
PONOS SREDNJEG
ZAPADA

Kentaki

ROZVUD.

ROZVUD, ILLINOIS...

DOK SE KOTRLJAO KROZ SMARAGDNI UNIVERZUM, TO IME MU JE BILO NAŠKRABANO JARKO-CRVENOM BOJOM U SVES TI...

ROZVUD. KONSTANTIN JE REKAO DA ĆE GA ĆEKATI U ROZVUDU.

GDE? GDE JE VEĆ ĆUO TO IME?

JE LI TO BILO U MAGLOVITO, POLUSVESNO VREME KAD JE JOŠ UVEK VEROVAO DA JE ALEK HOLAND?

NJEGOVA INTELIGENCIJA JE BILA SIGNAL, KOJI JE PUCKETAO KROZ TELEFONSKU VEZU OD KORENOVA I KAPILARA...

POKUŠAO JE DA SE KONCENTRIŠE.

NJEGOVA SVES TI, SREBRNA LOPTA, ODBIJALA SE OD ODOBNIKA PULSIRAJUĆEG ZELENILA. POKUŠAO JE DA RAZMISLI...

BIO JE U ROZVUDU. BILO JE KRVI I NEVOLJA...

NA KRAJU JE NEKO OČISTILO GRAD TAKO ŠTO JE RAZNEO BRANU...

CELO MESTO SE ISKVARILO. NEŠTO STARO I ŽEDNO JE DOJURILO AUTO-PUTEM I SMESTILO SE TAMO...

NAKON TOGA JE GRAD POSTAJAO SVE TIŠI - I ŠTA GOD DA SE DOGODILO U ROZVUDU, DESILO SE POSLE MRAKA.

TEKUĆA VODA.

ĆELIČNI ZELENI ZID TEŽAK HILJADU TONA, ĆITAV VODENI GRAD KOJI SE SKOTRLJAO PREKO KRHKIH KUĆA ZA LUTKE U ROZVUDU POPUT SUDNJEG DANA...

PRETVORIO JE TE BLEDE STVOROVE U GORKU PRAŠINU, KOJA JE POTOM NESTALA.

IZNENADA SE POJAVILA SLIKA JEDNE
PLAVE DEVOJČICE, TEK DETETA...

ČULO SE KRČANJE VAGONA
U NOĆI...

...I SEĆANJE NA ZUBE I TAMU,
OD KOSTIJU KOJE OSTAVLJAJU
ZA SOBOM CRVEN
I VLAŽAN TRAG...

...I ONDA SE SETIO.

SETIO SE ŠTA SE DESILO U
ROZVUDU.

POPUT PERLE OD ŽIVE, NJEGO-
VA SVEST SE PROVLAČILA KROZ
LAVIRINT OD ŽADA...

ROZVUD. USREDSREDIO SE NA TU REČ I
OKOLNA ČELIJSKA MREŽA JE ODJEKNULA
U ZNAK ODOBRAVANJA; BIO JE TO IZNE-
NADNI UBOD MRAČNOG PRISEĆANJA.

SKORO JE STIGAO.

LOCIRAVŠI JEDNO MALO USAMLJENO SEME,
UTISNUO JE SVOJ KODIRANI INTELEKT U
NJEGOVU KLICU.

PROMENILA SE PROTEINSKA
RAVNOTEŽA. ČELIJE SU NABU-
BRILE OD NOVIH MOGUĆNOSTI...

JOŠ JEDNOM SE NAŠAO
U SVETU I RASTE PREMA
SVETLOSTI.

NAKON SAT VRE-
MENA PROBIO JE
POVRŠINU.

SVEST MU SE VRATILA U TANKIM
PROVIDNIM SLOJEVIMA. ČVRSTO
ZELENILO STOPILO SE U SEĆANJE
NA BLEDOPLAVE OČI I BELU KOSU...

ABI?

ABI, JESI LI ČULA ŠTA SAM REKLA?

...IZMIGOLJUJŠI SE POLAKO IZ ZAGRLJAJA MRAČNE ZEMLJE, VIKNUO JE NJENO IME U ZELENIM BUNAR UNUTAR SEBE.

STIGAO JE I NJEN ODGOVOR - PREPLAŠENI DRHTAJ ZAGUŠEN DALJINOM...

GLAS KOJI GA JE ZVAO IZ DALEKA...

ABI! HEJ! CEO DAN GLEDAM LJUDE KAKO ZURE UPRAZNO...

ŠTA? OH, DIJANA, IZVINI... SAMO SAM RAZMIŠLJALA O NEKOME...

"ABI, PRE ILI KASNIJE ČEŠ MORATI DA SE SUOČIŠ SA ISTINOM."

"MUŽ TI JE BILJKA."

MOJ MUŽ? BILJKAP KAKO ZN... OVAJ...

KAKO TO MISLIŠ?

PA, MISLIM NA META, NA TVOG MUŽA, KOJI JE U BOLNICI...

ZAR NISI MISLILA NA NJEGA?

NARAVNO! DA. NA NJEGA SAM MISLILA. NEGO ŠTA.

ABI, ZNAM DA NIJE LAKO KAD NEKOGA IZGUBIŠ...

NIJE.

UOPŠTE NIJE.

„SLUŠAJ ME, KONSTANTINE,
ZNAM DA NIJE LAKO KAD
NEKOGA IZGUBIŠ...”

„ŽAO MI JE ŠTO NE MOGU
DA BUDEM NEŽNIJI.
MISLIM, PREPOSTAVLJAO
SAM DA ZNAŠ...”

„DA, PA... NISAM
ZNAO, ZAR NE?”

OTKAD SAM OTIŠAO IZ
NJENOG STANA U NJUJORKU,
BIO SAM NA JUGU, TEK SAM
STIGAO U ČIKAGO...

HTELA JE DA OSTANEM,
ZNAŠ LI? REKAO SAM
JOJ: „IZVINI, EMA...”

HEJ, ČOVEČE,
NIJE TO TVO-
JA KRIVICA...

„PRE ILI KASNIJE
SVI OSTANEMO
SAMI.”

SLUŠAJ, STAJEM U
ČIKAGU SAMO DA VIDIM
NEKE ORTAKE, A ONDA
PALIM ZA LOS ANĐELES.

ŠTO DA NE NAPRAVIŠ
PAUZU? DRŽIMO JEDNU
PRODAVNICU SURFERSKE
OPREME. ŠERIL BI VOLE-
LA DA TE VIDI...

IZVINI,
FRENK...

IMAM NEKA POSLA
VAN GRADA. KAŽI
MI OPET ŠTA SE
DESILO EMI.

U NOVINAMA
KAŽU DA JE
SAMOUBISTVO.
BACILA SE KROZ
PROZOR...

TO JE
ČISTA BA-
LJEZGA-
RIJA...

HEJ!

HEJ,
FRENK!

KO TI JE OVAJ
PEŠKIRIĆ?

ŠTA SI REKAO?

POBOGU...
DAJ, KONSTANTINE...

SLUŠAJ, ZNAM
OVOG TIPA, NIJE
MISLIO NIŠTA...

ŠTA SI REKAO?

DŽONE,
MOLIM TE...

CRINK

JA... UH...

VIDI, JA...
OVAJ...

ZABORAVI. POMEŠO SAM
TE S NEKIM.

POLAKO,
ČOVEČE.

LISA,
DROLJETINO
JEDNA, DAJ
TRI PIVA...

...I PO JEDNO
ZA MOJE PAJTO-
SE ZA ŠANKOM!

HVALA TI ŠTO SI GA
PUSTIO, ČOVEČE.
ON JE SAMO...

HEJ! RAZBIO SI
ČASU! RUKU SU TI
SKROZ KRVAVE...

BEZ BRIGE,
FRENK...

SIGURAN SAM DA MI OVO NIJE POSLEDNJI PUT.

RONI, BILE, SLUŠAJTE. MORAMO NEKOME DA KAŽEMO. ČOVEČE, ŠTA ĆEMO S NJEGOVIM MATORCIMA?

NEMA ŠANSE. NISMO SMELI DA PLIVAMO TAMO. NE ZNAŠ TI MOG ČALETA. ON BI ME RAZAPEO...

PANDURI BI BILI JOŠ GORI.

„ALI ZAR NE RAZUMETE? NE MOŽEMO TEK TAKO DA OSTAVIMO NIKIJA I DA NIKOME NE KAŽEMO! MI SMO GA TAMO I ODVELI...”

„SUDBINA MU JE U NAŠIM RUKAMA.”

GLUPOSTI! NISAM JA KRIV ŠTO JE ON HTEO DA IDE TAMO! JA NE PREUZIMAM KRIVICU. AKO HOĆEŠ, IDI TI PA SE VRATI PO NJEGA...

JA SE NE VRAĆAM. VIDEO SAM IH. BILI SU...

LEONE...

„NEMOJ TI MENI 'LEONE' VIDEO SAM IH! POD VODOM! BILI SU POD VODOM...”

„...I PILI SU GA!”

LEONE, UMUKNI!

AAAUH!

NISI NIŠTA VIDEO, LAŽOVCINO! NIJE BILU NIČEGA! NIJE BILU NIKAKVIH LICA NI PRSTIJU POD VODOM, NI...

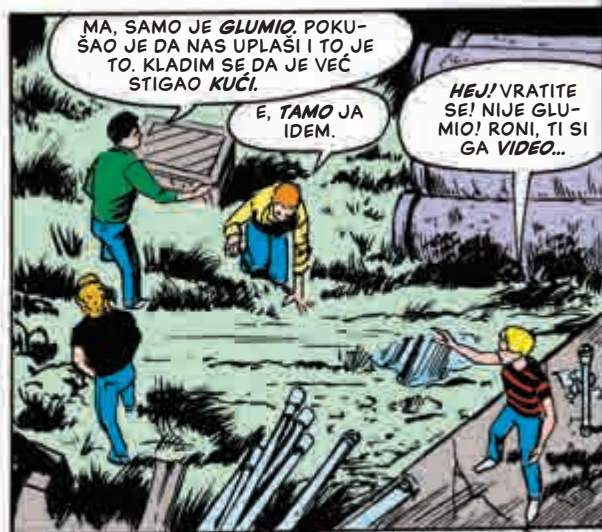

MA, IONAKO STE LUDI!
IDEM KUĆI.

I JA, MOJI SE LJUTE
KAD OSTANEM DO-
KASNO.

NE MOGU DA VERUJEM! ŠTA
ČEMO S NIKIJEVIM MATORCIMA?
NIKI JE OSTAO TAMO, IDIOTI.

„OSTAO JE U
VODI...”

MA, SAMO JE GLUMIO, POKU-
ŠAO JE DA NAS UPLAŠI I TO JE
TO. KLADIM SE DA JE VEĆ
STIGAO KUĆI.

È, TAMO JA
IDEM.

HEJ! VRATITE
SE! NIJE GLU-
MIO! RONI, TI SI
GA VIDEO...

„POBELEO JE!”

„RONI, USTA I OBRAZI... SVE
MU JE POBELELO...”

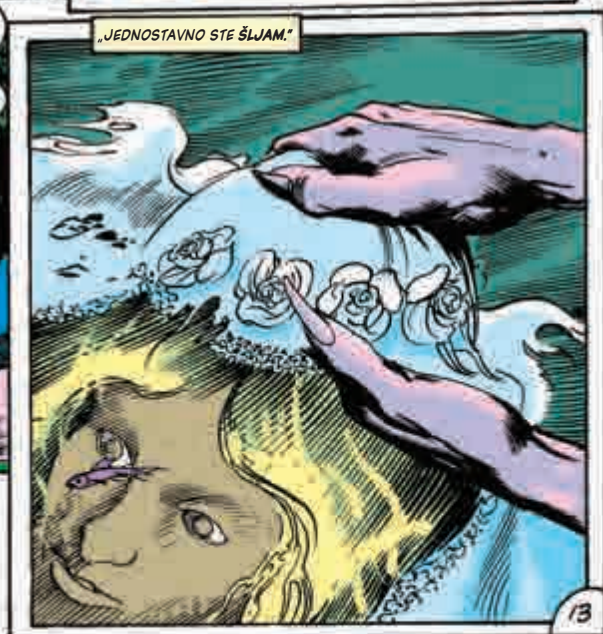
„RONI?”

DOBRO, RONI. U REDU.
SAMO VI IDITE. IDITE KOD
MAMICE! ŠTO DA NE?

ALI JA NEĆU OSTAVITI
NIKIJA, TAMO JE L'
VAM JASNO?

VI STE ŠLJAM,
KAPIRATE?

„JEDNOSTAVNO STE ŠLJAM.”

ŠLJAM JOJ UKRAŠAVA VEO, TRULO
VEŠTAČKO CVEĆE VISI S TILA KOJI SU
NAČELE RIBE.

RASPADNUTU I NEŽNU, NOSIMO JE
DO ODAJA GDE ČEKA NA NAS...

ČEKA NA NAS U MRAKU...

NADUVENA, GOLA, BELA, PUNA
IKRE...

NJENO VREME JE SKORO DOŠLO
I PREPLAVLJUJE JE STRAŠNA
LEPOTA...

NEKADA DAVNO, ZA VREME POLUŽI-
VOTA KOJI JE TRPELA DOK JE BORA-
VILA NA KOPNU, ZVALA SE
ŠARLIN.

RADILA JE U SUPERMARKETU, BRI-
NULA O BUBULJICAMA, ZNALA DA JE
NIJEDAN ČOVEK NEĆE HTETI...

A SADA JE TA NEUŽAJENA BOL
NESTALA. VIŠE NIJE
ŠARLIN.

ONA ČEKA, BLEDA I VELIČANSTVENA
U TEŠKOJ TAMI, NA ZAGRILAJ SVOG
PRVOG LJUBAVNIKA.

ZOVEMO JE MAJKA.

PREVIŠE KRUPNA DA LOVI, PREVIŠE TEŠKA DA
SE PREHRANJUJE, GLADUJE DOK NAŠE VENE
PULSIRAJU UKRAĐENOM TAMNOCRVENOM
BOJOM.

NOKTIMA NALIK NA BISERNE BODEŽE ZASECAMO
DLANOVE I PUŠTAMO JE DA SE NAPIJE.

ZA NJOM LEBDI VENČANICA, IZUVIJANA U
PRLJAVOJ VODI. POLAKO JE VODIMO KROZ
NEOSVETLJENE PRO-
LAZE.

JEDE ZA
MNOŠTVO.

GDE JE ČEKA
SLADOŠTRAŠĆE...

GDE JE ČEKA SMRT...

GDE JE ČEKA ROĐENJE NOVOG JEDINSTVENOG BIĆA.

JER USKORO ĆE PASTI MRAČNI MILENIJUM
I SVET ĆE BIĆI DRUGAČIJE MESTO, ZAHTE-
VAĆE DRUGAČIJE VRSTE.

KATARAKTA ĆE
PREKRITI SUNCE I ZAGRADITI NJEGOVO
OMRAŽENO SVETLO...

...I DIVNI OBLICI ŽIVOTA ĆE
PROCVETATI I BORITI SE ISPOD
VEČNIH ZVEZDA.

POGLED JOJ JE TUP I PUN
POVERENJA, DROGIRANA JE OD
BLAŽENOG MAJČINSTVA. SMEŠKA
NAM SE KROZ ZAMUČENU VODU.

IZ NJENOG TELA IZME-
NJENOG MOREM DOĆI
ĆE NOVA GENERACIJA,
ZACETA U DUBINAMA...

...ROĐENA U
NASILJU...

...DOJENA U
SENCI...

...ODGOJENA U
ROZVUDU.

OTRESAM ZEMLJU...
VLAKNA KORENJA...
S TELA...

CEO SAM... I STIGAO
SAM... NA ODREDIŠTE.

ZEMLJA... KOJA ME JE HRANILA
JE... TROŠNA... SVI HRANLJIVI
SASTOJCI SU... ISCEĐENI...

PROŠLOG PUTA JE... MOJE
IZRASTANJE... TRAJALO NEDE-
LJAMA... A OVOG PUTA... SAMO
NEKOLIKO SATI.

ODLAZIM...
DO VODE...

NE ČUJE SE POJ PTICA... TO
POJAČAVA TIŠINU...
VEČERI...

GLEDAM... MIRNU... I POTO-
PLJENU DOLINU...

NA TRENUTAK... VIDIM JEZERO... KAKO
POSTAJE KRVAVO... PREPUNO LOKVANJA...
BORDO BOJE...

MIRIS JE... NEIZDRŽIV...

VIZIJA BLEDI... I SÂM SAM... S
BEZOSEČAJNOM VODOM...

'BRO VEĆE.

NISI BAŠ ŽURIO,
JELDA?

KONSTANTINE...

KO... SI TI...
KONSTANTINE?

ZAŠTO SI
ME... DOVEO...
OVAMO?

TJA, GLEDAJ
NA MENE KAO
NA SVOG NOVOG
MENADŽERA...

DOVEO SAM
TE U ROZVUD DA
POSPREMIŠ NERED
KOJI SI OSTAVIO
PROŠLOG PUTA.

PROŠLOG... PUTA?
ZNAŠ... DA SAM VEĆ...
BIO... OVDE?

EH, I NISI BAŠ
NAJNEUPADLJIVIJI
TIP NA SVETU, A JA
IMAM NEKE VRLO
DOBRE IZVORE.

BIO SI OVDE PRE
DVE GODINE. PRE
POPLAVE...

AKO ZNAŠ... ZA
POPLAVU... ZNAŠ DA
NISAM... OSTAVIO NI-
KAKAV... „NERED“...
ZA SOBOM.

SVA BIČA...
KOJA SU ZARAZILA
ROZVUD... UMRLE SU...
U VODI KOJA JE
NADOŠLA...

MA, JE LI TAKO?
ČAK I ONA IZ
SUPERMARKETA?

IZ SUPERMARKETA?

TAKO JE. U ZAMRZIVAČU GDE
SU DREMALA TOKOM DANA.
TI ZAMRZIVAČI SU POTPUNO
ZAPEČAČENI...

ALI... TOLIKI MLAZ
VODE... MORAO JE
DA IH... UNIŠTI...

U ZAPEČAČENIM
ZAMRZIVAČIMA? NIJE IH
NI TAKAO.

MORALA SU SAMO DA
SAČEKAJU DA VODA
STANE...

VIDIŠ, KAD JE DOŠLA
POPLAVA, BIO JE TEK
SUMRAK. JOŠ SE NISU SVA
PROBUDILA.

"DA POSTANE
STAJAČA I DUBOKA..."

ALI KAKO...
PREŽIVLJAVAJU...
POD VODOM... BEZ
VAZDUHA?

"ČUDO JE ŠTO IM NIJE PALO NA PAMET
DA SE PRESELE POD VODU PRE NEKOLIKO
VEKOVA. BAŠ SI IM UČINIO USLUGU."

NIKI?

ISTO KAO
ŠTO NA
KOPNU ŽIVE U
KOVČEZIMA.
NE TREBA IM
VAZDUH.

NIKI?

VRATIO
SAM SE, NIKI,
KAO ŠTO SAM
OBEĆAO...

VIRUS
KOJI IZAZIVA
VAMPIRIZAM JE
ANAEROBAN.
ON NE VOLI
KISEONIK.

VAMPIRI IMAJU
JEDNU MANU. NA DNEVNOJ SVETLOSTI
SU *BESKORISNI*. KAD GOD SE SKUPE U
VEĆEM BROJU, UVEK SE NADE NEKO
KO POŽELI DA IM *PROVETRI* TELO
KOCEM.

ZATO NIKAD NISU PO-
STOJALA *ORGANIZOVANA*
VAMPIRSKA NASELJA...

"...DO SADA."

ZDRAVO,
HAUARDÉ.

ŽIVE TAMO DOLE, U
ROZVUDU, BEZ IKAKVIH PRO-
BLEMA. *STABILNA ZAJEDNICA*
IM JE OTVORILA MNOGE
MOGUĆNOSTI...

SAD MOGU DA SE
SKRASE NAKON MNOGO
GODINA *SKRIVANJA*...

MOGU DA SE
MNOŽE...

„KAO BUBAŠVABE.“

ALI... ZAŠTO SADA...
POSLE DVE GODINE?

NIKI, ČOVEČE!
TAKO SMO SE
PREPALI! MISLI-
LI SMO DA SI
MRTAV...

ZAŠTO ŠTO,
OSEĆAJU NEŠTO
U VAZDUHU.

VELIKE STVARI
SE DEŠAVAJU U SVETU,
DRUŽE. OVO ŠTO SE
DOGAĐA U ROZVUDU SAMO
JE NAGOVESTAЈ ONOGA
ŠTO DOLAZI...

„SAMO PRVA NAZNAKICA.“

POBOGU!

OVAJ, NIKI, BOLJE
DA NADEŠ ODEĆU.
SMRZAVAŠ SE...

NE JOŠ. HOĆU
DA IDEM DA
PLIVAM.

DA PLIVAŠ?

MORA DA SI
POLUDEO. KASNO
JE. MORAMO
KUCI...

PRVO PLIVANJE.
HAJDE, HAUARDE.
IDEMO DO VODE.

NIKI, PAZI! POKVASIĆU
PATIKE!

SAMI? ALI,
HAUARDE...

NIKI, PUSTI ME. NEĆU
OVO. NE VOLIM ŠTO
SMO OVDE SAMI...

NISMO
SAMI.

DOK JE VODIMO NA MESTO ZA RAĐANJE,
OČI SU JOJ BISTRE I SVETLE.

NEMOGUĆE MIRAN.

ON STOJI SAM I ČEKA JE. TAKO
NEPOMIČAN. TAKO TIH...

AAAAAAAAAAAA!

OH, BOŽE,
NIKI, MO-
LIM TE...

GORE, BLIZU OBALE, ČUJE
SE SNAŽNO PRSKANJE,
ČIJI SE ZVUK PROSTIRE
KROZ NEPOMIČNU VODU.
ONA SE OSMEHUJE, ZNA-
JUČI DA JOJ POTOMCI
NEĆE BITI GLADNI...

NIKI, MOLIM
TE, VRATIO SAM
SE PO TEBE,
NEMOJ...

GLUUUH...

PUŠTAMO JE NA SREDINI POLJA. SILA
NOSI NJENO OGROMNO TELO DO NJENOG
LJUBAVNIKA.

SREĆU SE.
DODIRUJU SE.

GRLE SE.

NIKI!!!!!!

...A ONDA SE NJENO VELIKO
TELO POVIJA I NAPINJE DOK
ISPUŠTA TERET U RADOSNU
ZELENU VODU.

STOJIMO, NEMI OD ČUĐENJA,
PRED PRIZOROM NJENIH GRČEVA.

NJEN LJUBAVNIK SE SAVIJA U TAMI IZNAD JAJAŠACA; JEDAN MLAZ BELINE U MRAKU I GOTOVO JE.

USKORO ĆE KRAJ.

OBOJE SU SADA OTVORILI SVOJA TELA ZA VODU PUNU KISEONIKA...

NISAM DOŠAO... PO UPOZORENJA... O SUDNJEM DANU... OBEĆAO SI MI INFORMACIJE... O MENI...

DA, ALI INFORMACIJE SU SKUPE. PONEKAD JE CENA ASTRONOMSKA...

NAČINILI SU POSLEDNJU ŽRTVU.

POPUT LOSOSA NAKON MRESTA, SLABAŠNO ZAMAHUJUĆI, RASPADAJU SE DOK SU JOŠ ŽIVI.

IZBEGAVAŠ... MOJA PITANJA... KONSTANTINE... IGRA... KOJU IGRAŠ JE... OPASNA...

DOK UMIRU, ONI POSTAJU NAJVEĆI OD NAS. DRŽEĆI SE ZA RUKU, ODAJEMO IM POCAST...

KRUŽIMO...

SVE BRŽE SE VRTIMO, POPUT BLEDE VRTEŠKE KOJA SE OBRĆE U PODVODNOM MRAKU...

LJUBAVNICI SU SE VEĆ POTPUNO RASPALI, OSTAVIVŠI TEK BLEDE PAHULJE U UZBURKANOJ VODI.

NIJE NI VAŽNO. NJIHOVA SMRT NIJE BILA UZALUDNA.

URADILI SU ONO ŠTO SE OD NJIH TRAŽILO.

PRVO DA REŠIS STVARI OVDE.

ONDA ĆEMO MOŽDA PRIČATI.

VRTIMO SE UKRUG...

UKRUG, UKRUG, UKRUG...

JAJAŠCA SIJAJU MLEČNOM I OPALNOM SVETLOŠĆU, POPUT NEONSKOG TUMORA SVETLUCAVIH RIBA. SIVI OBLICI SE KOMEŠAJU MEĐU NJIMA...

NOV ŽIVOT. NOV I DIVALU...

...I NEPREPOZNTLJIV.

LJUSKE RASTU I PUCKAJU DOK SE FETUSNI TRAGOVI UNUTAR NJIH GRČE OD RADOSTI I AGONIJE POSTOJANJA.

CEPA SE JEDNA MEMBRANA, POTOM DRUGA...

DOŠAO JE TAJ TRENUTAK.

PA?

POČINJE.

TJA...
SAD SMO OBO-
JICA ZAGLIBILI
DO GUŠE.

SLEDI: RIBOLOVAČKA PRIČA

23